

Rapport 3/2014

Forvaltningsplan for Buttekvern naturreservat i Ringsaker kommune, Hedmark

Fylkesmannen i Hedmark

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvernavdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Telefon 62 55 10 00

E-post: fmhepost@fylkesmannen.no

Rapport

Tittel: Forvaltningsplan for Buttekvern naturreservat	Rapport nr.: 3/2014
	Dato: 15. august 2014

Forfatter: Erica Neby	Antall sider: 26 + vedlegg
Prosjektansvarlig: Fylkesmannen i Hedmark	ISSN 0802-7013 ISBN 978-82-7555-151-9 EAN 9788275551519
Finansiering: Fylkesmannen i Hedmark	

Sammendrag:

Buttekvern naturreservat ble vernet den 8. desember i 2000 og ligger i Ringsaker kommune i Hedmark. Formålet med vernet er å bevare et skogområde med ulike typer sumpskog, med særlig vekt på svartorsumpskogen. Videre er området av betydning for å vise hvordan de ulike miljøfaktorene virker inn på vegetasjonstype og vegetasjonsutforming.

I Buttekvern naturreservat finnes det en rik sumpskog med svartor, som er en sjelden vegetasjonstype utsatt for mange trusler. I tillegg finnes også vegetasjonstypene fattig sumpskog, skogbevakst fattigmyr og lågurtskog. Fuglelivet er rikt, selv om reservatet kun er 45 dekar stort. Området er populært som turområde, med mange stier som går på kryss og tvers.

Reservatet har tidligere blitt grøftet og hydrofilearter som fantes der før, har ikke blitt gjenfunnet. Dette kan bero på at grunnvannstanden er blitt lavere, dels på grunn av grøftene som kanalisierer vannet og dels på grunn av en kulvert som fører vannet ut fra reservatet under en vei. Et aktuelt skjøtselstiltak for dette området er å prøve å heve grunnvannstanden til et gunstig nivå.

4 emneord:

Naturreservat, edellauvskog, skjøtselstiltak, svartorsumpskog

Referanse:

Fylkesmannen i Hedmark, 2014, *Forvaltningsplan for Buttekvern naturreservat*, rapport 3/2014.

FORORD

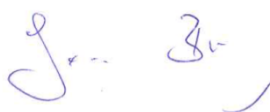
Buttekvern naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon av 8. desember 2000.

Formålet med fredningen av Buttekvern naturreservat er å bevare et skogområde med ulike typer sumpskog, med særlig vekt på svartorsumpskogen. Videre er området av betydning for å vise hvordan de ulike miljøfaktorene virker inn på vegetasjonstype og vegetasjonsutforming.

Det har lenge vært planlagt å lage en forvaltningsplan for Buttekvern naturreservat. Et utkast til forvaltningsplan har vært ute på høring hos berørte grunneierne og andre berørte instanser i løpet av vinteren 2013/2014. Innkomne merknader har blitt vurdert og tatt hensyn til i den endelige versjonen av forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan inneholder en beskrivelse av området og av de ulike brukerinteressene knyttet til dette. Planen inneholder også presiseringer av punktene i verneforskriften samt bevaringsmål og aktuelle skjøtselstiltak for reservatet.

Hamar, 15. august 2014

Jørn Georg Berg (sign.)

miljøverndirektør

Fylkesmannen i Hedmark

Besøksadresse:
Statens Hus
Parkgata 36
2317 Hamar

Postadresse:
Postboks 4034
N-2306 Hamar

Telefon: 62 55 10 00
E-post: fmhepost@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/Hedmark

Forsidefoto: Bekkeblom i Buttekvern.
Foto: Erica Neby

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	1
Vern av edellauvskog	1
Forvaltning av Buttekvern naturreservat	1
Forvaltningsplanen og vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II	3
OMRÅDEBESKRIVELSE	5
Geologi	6
Hydrologi	6
Vegetasjon	6
Fugleliv	12
BRUKERINTERESSER	13
Motorferdsel	13
Friluftsliv	13
BEVARINGSMÅL OG SKJØTSEL	15
Bevaringsmål	15
Tilstanden for verneverdiene	15
Trusler mot verneverdiene	16
Retningslinjer og tiltak	18
Beskrivelse av delområder	18
INFORMASJON	21
Grensemerking	21
Informasjonsplakater	21
OPPSYN	22
SAKSBEHANDLING	23

Oppfølging av bevaringsmål	23
OPPSUMMERING AV PLANLAGT FORVALTNINGG	24
LITTERATUR	26
VEDLEGG I – BEVARINGSMÅL I TABELL	
VEDLEGG II – VERNEFORSKRIFT FOR BUTTEKVERN NATURRESERVAT	
VEDLEGG III – REGISTRERINGER AV KARPLANTER	
VEDLEGG IV – REGISTRERINGER AV MOSER OG LAV	
VEDLEGG V – REGISTRERING AV FUGLER	

INNLEDNING

VERN AV EDELLAUVSKOG

For å bevare mangfoldet i naturen kan man verne ulike naturtyper som det knytter seg spesielle kvaliteter til. Hensikten med vernet er å sikre viktige leveområder for planter, sopp og dyr, herunder arter som er sjeldne eller klassifiseres som truede, i tillegg til å sikre et utvalg av naturtyper og helhetlige landskap. Gjennom internasjonale konvensjoner og nasjonale lover er vi forpliktet til å ta vare på det biologiske mangfoldet.

Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. Naturreservater opprettes for å sikre områder med truet, sjelden eller sårbar natur, eller som representerer en bestemt type natur. Videre kan områder som har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskapelig verdi, vernes som naturreservater.

Edellauvskogene hører til de mest artsrike biotopene i Norge og inneholder sjeldne økologiske systemer med en rekke kravfulle plante- og dyresamfunn. Treslag som setter store krav til jordsmonn, vekstperiode og sommertemperatur, slik som alm, ask, bøk, eik, hassel, lind og spisslønn, utgjør edellauvskogene. I naturvernsammenheng inkluderes også svartor, gråor og hegg. Forekomstene av de nordlige edellauvskogene er viktige komponenter i et variert landskap og bidrar til økt artsrikdom og økt opplevelsesverdi. De er også viktige i forsknings- og undervisningssammenheng.

I Buttekvern naturreservat er det særlig den rike sumpskogen med svartor som utgjør en sjelden og truet komponent i naturen i Hedmark. Den høye vannstanden som finnes i sumpskoger danner et spesielt økologisk forhold med mange forskjellige mikrohabitater og er derfor viktige for biologisk mangfold. Vegetasjonstypen er oppført på rødlista som sterkt truet (EN) og har hatt en kraftig tilbakegang i Norge blant annet på grunn av arealendringer som nydyrking, veibygging, grøfting, hogst og vassdragsregulering. Forekomstene av rik sumpskog i Norge er små og ofte isolerte.

I forbindelse med verneplanen for edellauvskog har fire naturområder i Hedmark, som inneholder noen av de største og viktigste edellauvskogforekomstene i fylket, blitt vernet. Disse fire er Bjørgedalen, Buttekvern, Kløvstadhøgda og Rotlia naturreservater.

FORVALTNING AV BUTTEKVERN NATURRESERVAT

Når et vernevedtak foreligger, markerer dette innledningen til en forvaltningsfase. Forvaltningen av verneområder kan representere store utfordringer. Viktige deler av dette arbeidet innebærer grensemerking, skilting, utarbeidelse av informasjonsmateriell, skjøtsel, eventuell tilrettelegging for publikum, oppsyn, overvåking av naturverdier og behandling av dispensasjonssaker.

I verneforskriften for Buttekvern naturreservat, punkt VII, er det gitt hjemmel for forvaltningsmyndigheten til å utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene. Å utarbeide en forvaltningsplan for et verneområde er en vesentlig del av forvaltningen, særlig der det er mange forskjellige brukerinteresser. En forvaltningsplan skal være et aktivt hjelpemiddel for å realisere formålet med vernet og være et redskap for å avveie brukerinteresser gjennom praktiseringen av forskriften.

Verneforskriften danner grunnlaget for innholdet i forvaltningsplanen. Det betyr i praksis at forvaltningsplanen ikke kan fastsette retningslinjer eller tiltak som går ut over hjemlene i forskriften og rekkevidden av forskriften. Ifølge verneforskriften for Buttekvern naturreservat, punkt III, er formålet med fredningen å bevare et skogområde med ulike typer sumpskog, med særlig vekt på svartorsumpskogen. Videre er området av betydning for å vise hvordan de ulike miljøfaktorene virker inn på vegetasjonstype og vegetasjonsutforming.

I verneforskriften, punkt IV, står det om bestemmelsene for reservatet:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av kapitlene V-VII. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres. Planting eller såing av trær er ikke tillatt.
2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste og midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner og lignende, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.
4. Idrettsarrangement, jaktprøver og annen organisert bruk av naturreservatet er forbudt.
5. Bålbrenning er forbudt.
6. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til verneformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsel i hele eller deler av reservatet.

I verneforskriftens punkt V er det listet opp generelle unntak fra verneforskriften som ikke trenger dispensasjon. Disse er:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed. Øvelseskjøring i tilknytning til slike formål krever særskilt tillatelse.
2. Sanking av bær og matsopp.

3. Organisert ferdsel i undervisningsøyemed for universiteter, høyskoler, skoler og barnehager.

De generelle dispensasjonsreglene som står nevnt i verneforskriftens punkt VIII (se vedlegg II) er satt ut av kraft og erstattet av naturmangfoldlovens § 48.

FORVALTNINGSPLANEN OG VURDERING ETTER NATURMANGFOLDLOVENS KAPITTEL II

I henhold til naturmangfoldlovens § 7, skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i lovens §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvelsen.

I naturmangfoldlovens § 8 heter det at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i Buttekvern naturreservat er innhentet fra registreringer utført i 1973, 1984, 2000 og i 2013. Fylkesmannen mener at kunnskapen om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8 er oppfylt.

Ifølge naturmangfoldlovens § 9 skal føre-var-prinsippet brukes hvis det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger en beslutning kan ha for naturmiljøet. Som nevnt ovenfor anser Fylkesmannen å ha innhentet den kunnskapen som trengs for å sikre at skader ikke skjer på naturmiljøet. Føre-var-prinsippet får derfor liten relevans.

Forvaltningsplanen for Buttekvern naturreservat åpner opp for uttak av problemarter som gran og fremmede arter. Dette skal utføres uten bruk av motoriserte kjøretøy og med sikte på å fremme det biologiske mangfoldet. Det vil bli en viss belastning på noen områder, men samlet sett vurderes tiltakene ikke å føre til for stor belastning på økosystemet, jf. § 10 i naturmangfoldloven.

Prinsippet i naturmangfoldlovens § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får liten betydning for tiltakene forvaltningsplanen åpner opp for som neppe vil føre til noen miljøforringelse.

Naturmangfoldlovens § 12 sier at driftsmetoder og teknikk som brukes skal velges med utgangspunkt i å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet. Dette gjelder i tillegg lokaliseringen av tiltak. Denne paragrafen har blitt vurdert i valget av driftsmetode for uttak av problemarter. Gjennom å utføre tiltakene manuelt uten bruk av motoriserte kjøretøy og uten sprøytemidler, begrenses eventuelle skader som kan oppstå på naturmangfoldet i reservatet.

For å bevare mangfoldet av naturtyper innenfor deres naturlige utbredelsesområde skal denne forvaltningsplanen styrke de ulike sumpskogtypene og myra, som er mindre vanlige vegetasjonstyper i Norge. For å oppnå dette må enkelte vanlige arter delvis ryddes vekk for å gi bedre vekstmuligheter til sump- og myrartene. Sjeldne arter for området vil også bli ivaretatt ved ikke å forandre naturmiljøet vesentlig for disse artene, eller ved å tilbakeføre en høyere grunnvannstand dersom artene krever det for sin overlevelse. Ved å verne sjeldne biotoper med spesielle økologiske forhold, kan en sikre leveområder for en rekke uvanlige arter som finnes i disse biotopene. Dette vil bidra til at forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter, §§ 4 og 5 i naturmangfoldloven, blir oppfylt.

I Buttekvern naturreservat har karplanter, moser, lav og fugler blitt registrert, men ikke for eksempel insekter og sopp. Dersom det er uvanlige arter knyttet til naturen i Buttekvern som ikke er blitt registrert, blir disse tatt vare på ved å bevare de ulike vegetasjonstypene med deres kvaliteter.

OMRÅDEBESKRIVELSE

Buttekvern naturreservat ligger i Brumunddal, Ringsaker kommune.

Kilde: Norge digitalt / Fylkesmannen.

Buttekvern naturreservat (Naturbasenummer: VV00000880) i Ringsaker kommune ble opprettet ved kongelig resolusjon av 8. desember 2000. Naturreservatet omfatter et areal på 45 dekar og ligger i sin helhet på Ringsaker kommunes eiendom med gårds- og bruksnummer 688/1 og 723/9. Reservatet er omgitt av veier og tettstedsbebyggelse.

Terrenget er relativt flatt med en høyde over havet på 140-160 meter. Store deler av reservatet består av fuktige vegetasjonstyper som sump- og myrmark. Noen stier går gjennom reservatet, som er godt besøkt av turgåere. Det finnes ikke noen tilrettelagt parkering for reservatet, men det er veier rundt hele området der det er mulig å parkere langs kanten.

GEOLOGI

Berggrunnen i reservatet består av ringsakerkvartsitt på den østre siden og vardalsandstein på den vestre siden, begge disse bergartene tilhører Vangsåsformasjonen. Et tykt lag av morenematerialer dekker store deler av overflaten i reservatet. I myrområdene består løsmassene av organisk materiale fra døde planterester.

HYDROLOGI

Reservatet karakteriseres av at grunnvannstanden er høy. En god del grøfter har blitt laget for å drenerer området for vann. Disse kanaliserer vannløpet gjennom reservatet og bidrar til å senke grunnvannspeilet. Lengst sør grenser reservatet mot en vei, under denne veien går det en kulvert for å lede vann ut fra reservatet og videre til en grøft.

VEGETASJON

Det finnes mange vannholdige vegetasjonstyper i Buttekvern, med stor økologisk variasjon på et lite område. Mange sump- og myrarter trives i reservatet som også har et godt miljø for en rekke ulike insekter.

Den sjeldne vegetasjonstypen rik sumpskog med svartor finnes i reservatet og er særskilt nevnt i formålsparagrafen som en skogtype med høy verneverdi. I tillegg finnes også vegetasjonstypene fattig sumpskog, skogbevokst fattigmyr og lågurtskog.

Dreneringsgrøftene har endret hydrologien i reservatet og kan være en stor bidragende faktor til at sumplanter som dikeminneblom, duskull, mannasøtgras, myrtistel, slirestarr, sumphaukeskjegg, tepperot og trollurt, som tidligere er funnet i reservatet, ikke gjenfinnes der lenger.

Det har blitt registrert 22 ulike mosearter eller moseslekter. Noen av disse er bekkerundmose (*Rhizomnium punctatum*), broddfagermose (*Plagiomnium cuspidatum*), filtbjørnemose (*Polytrichum strictum*), kalkfagermose (*Plagiomnium elatum*), kjøtt-torvmose (*Sphagnum magellanicum*), lundveikmose (*Cirriphyllum piliferum*), myrmuslingmose (*Mylia anomala*), nebbfagermose (*Plagionmium rostratum*) og seterhusmose (*Hylocomiastrum pyrenacium*).

Ved registreringen av lavarter i 2000 ble bare vanlige arter av lav registrert. Noen av artene som er funnet her er bleiktjafs (*Evernia prunastri*), einerlav (*Vulpicida juniperus*), elghornslav (*Pseudevernia furfuracea*), kornbrunbeger (*Cladonia pyxidata*), kvitkrull (*Cladonia stellaris*), lys reinlav (*Cladonia arbuscula*) og grå reinlav (*Cladonia rangiferina*).

Forekomsten av død ved i reservatet er god i sumpskogene og lågurtskogen, men sparsom i myra. Skogbevokst myr har som oftest lav produktivitet og vil derfor ikke ha større mengder av læger, mens stående døde trestammer, gadd, er vanligere på myrer. Et stort antall fugler, insekter, sopper, moser og laver er avhengige av substrater som gamle trær og død ved.

Ask (*Fraxinus excelsior*) vokser i reservatet og kategorisert som "nær truet" (NT) på rødlista. Ask kan bli rammet av en sopp med navnet askeskuddbeger (*Chalara fraxinea* eller *Hymenoscyphus pseudoalbidus* som den heter i det synlige stadiet) som sprer askeskuddsyken. Soppens sporer er vindspredte, hvilket fører til at sykdommen lett sprer seg. Soppen angriper blad, bladstilker, bark, greiner og forårsaker at skuddene på asken ikke spirer etterfølgende år. Ulike individer har ulik motstandskraft grunnet den store genetiske variasjonen som finnes hos ask. Askeskuddsyken er allerede kommet til Hedmark.

Vegetasjonen i reservatet kan deles inn i fire ulike vegetasjonstyper; rik sumpskog med svartor, fattig sumpskog med gran, skogbevokst fattigmyr og lågurtskog. Noen vegetasjonstyper overlapper hverandre, men kartet på neste side viser utbredelsen i grove trekk.

Oversikt over de ulike vegetasjonstypene i Buttekvern naturreservat.

Kilde: Norge digitalt / Fylkesmannen.

RIK SUMPSKOG

Rik sumpskog er en sjelden vegetasjonstype som kan vokse på næringsrik, våt grunn i nesten hele landet, unntatt over skoggrensa. Tresjiktet er ofte godt utviklet med svartor eller gråor, med innslag av gran, vanlig bjørk og svartvier. Busksjiktet mangler ofte, mens feltsjiktet er velutviklet med høye gras og urter. Vegetasjonstypen er klassifisert som sterkt truet (EN) og er særdeles sårbar for arealendringer som for eksempel drenering.

Den rike sumpskogen med svartor er utbredt i reservatets sørlige del, der det er fuktigst. Svartor (*Alnus glutinosa*) og gran (*Picea abies*), dominerer tresjiktet som er relativt åpent. Gråor (*Alnus incana*), vanlig bjørk (*Betula pubescens*), hengebjørk (*Betula pendula*), spisslønn (*Acer platanoides*), osp (*Populus tremula*), rogn (*Sorbus aucuparia*) og selje (*Salix caprea*) vokser også rikelig, mens ask (*Fraxinus excelsior*), furu (*Pinus sylvestris*) og gråselje (*Salix cinerea*) er mer sparsomt utbredt. I busksjiktet er hassel (*Corylus avellana*), hegg (*Prunus padus*), leddved (*Lonicera xylosteum*), krossved (*Viburnum opulus*) og trollhegg (*Frangula alnus*) vanlige innslag, i tillegg til svartelistearten rødhyll (*Sambucus racemosa*).

Når det er mye vann i reservatet, dekkes store deler av bakken i sumpskogen av vann. Her vokser sumparter som bekkekarse (*Cardamine amara*), bekkeblom (*Caltha palustre*), skogsevaks (*Scirpus sylvaticus*), slyngsøtvier (*Solanum dulcamara*), myrmaure (*Galium palustre*), sumpmaure (*Galium uliginosum*), vendelrot (*Valeriana sambucifolia*), myrfiol (*Viola palustris*), stor myrfiol (*Viola epipsila*), langstarr (*Carex elongata*), krypsoleie (*Ranunculus repens*), rundsoldogg (*Drosera rotundifolia*), vassrørkvein (*Calamagrostis canescens*) og sløke (*Angelica sylvestris*).

En god del bregner og sneller trives i sumpskogen, men også blåveis (*Hepatica nobilis*), enghumbleblom (*Geum rivale*), gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), knollerteknapp (*Lathyrus linifolius*), skogfiol (*Viola riviniana*), springfrø (*Impatiens noli-tangere*), storklokke (*Campanula latifolia*), storrap (*Poa remota*), tysbast (*Daphne mezereum*), tyrihjel (*Aconitium septentrionale*), vanlig maigull (*Chrysosplenium alternifolium*), seterstarr (*Carex brunne-scens*) og fingerstarr (*Carex digitata*).

Rik sumpskog med svartor.

Foto: Erica Neby

FATTIG SUMPSKOG

Fattige sumpskog er vanlige i landet men dekker sjelden store arealer. Gran og vanlig bjørk dominerer tresjiktet, som også kan ha innslag av gråor. Vegetasjonstypen opptrer ofte i forsenkninger i skogen som er fuktige det meste av tiden. Både felt- og bunnsjikt er vel utviklet med tette bestand av gras, urter og moser.

I Buttekvern vokser fattig sumpskog som et belte rundt den rike sumpskogen, i en overgang mot lågurtskog. Gran (*Picea abies*), gråor (*Alnus incana*), vanlig bjørk (*Betula pubescens*) og hengebjørk (*Betula pendula*) dominerer tresjiktet. Det vokser også litt ask (*Fraxinus excelsior*), furu (*Pinus sylvestris*), spisslønn (*Acer platanooides*), osp (*Populus tremula*), rogn (*Sorbus aucuparia*) og selje (*Salix caprea*) spredt. I busksjiktet finnes innslag av kulturplanter som hagerips (*Ribes rubrum*) og solbær (*Ribes nigrum*), i tillegg til alperips (*Ribes alpinum*), hassel (*Corylus avellana*), krossved (*Viburnum opulus*) og rødhyll (*Sambucus racemosa*).

Fattig sumpskog i Buttekvern ved flom i mai 2013. Foto: Erica Neby

Grunnvannstanden er høyest nærmest den rike sumpskogen, deretter blir bakken mindre og mindre fuktig nærmere lågurtskogen. Vanlige arter som vokser langs fuktighetsgradienten er bekkekarse (*Cardamine amara*), bekkeblom (*Caltha palustris*), engreverumpe (*Alopecurus pratensis*), skogsnelle (*Equisetum sylvaticum*), hengeving (*Phegopteris connectilis*), fugletelg (*Gymnocarpium dryopteris*), skogburkne (*Athyrium filix-femina*), springfrø (*Impatiens noli-tangere*), hvitveis (*Anemone nemorosa*), kantkonvall (*Polygonatum odoratum*), markjordbær (*Fragraria vesca*), skogstjerne (*Trientalis europaea*), skogsvinerot (*Stachys sylvatica*), snerprørkvein (*Calamagrostis arundinacea*), vrangdå (*Galeopsis bifida*), rødsvingel (*Festuca rubra*) og blåbær (*Vaccinium myrtillus*).

SKOGBEVOKST FATTIGMYR

Skogbevokste fattigmyrer finnes i hele landet på flate arealer. Tresjiktet er ofte glissent med furu, vanlig bjørk og/eller gran. Pors og dvergbjørk er arter som kan utgjøre busksjiktet som ellers ofte mangler. Feltsjiktet domineres av graminider og lyng, mens bunnsjiktet består av torvmoser.

Furu (*Pinus sylverstris*) dominerer tresjiktet i myra i Buttekvern. I randsonene vokser gran (*Picea abies*) samt vanlig bjørk (*Betula pubescens*) og rogn (*Sorbus aucuparia*).

Blokkebær (*Vaccinium uliginosum*) og røsslyng (*Calluna vulgaris*) vokser rikelig i feltsjiktet sammen med torvull (*Eriophorum vaginatum*), tranebær (*Vaccinium oxycoccus*), dvergbjørk (*Betula nana*), blåbær (*Vaccinium myrtillus*), hvitlyng (*Andromeda polifolia*), hårfrytle (*Luzula pilosa*), krekling (*Empetrum nigrum*), multe (*Rubus chamaemorus*), myrhatt (*Comarum palustre*) og tyttebær (*Vaccinium vitis-idaea*).

Myra i Buttekvern domineres av furu og blokkebær. Foto: Erica Neby

LÅGURTSKOG

Lågurtskog er en produktiv og artsrik skog av gran, furu og/eller vanlig bjørk med eventuelle innslag av andre løvtrær, spesielt i lavlandet. Lave urter og forvedede arter preger busk- og feltsjiktet som for eksempel hvitveis, myske, *Rosa*-arter, trollhegg og krossved. På kalkrik grunn kan skogtypen ha innslag av mer krevende arter som blåveis, kranskonvall, tysbast og hassel.

Gran (*Picea abies*) dominerer i lågurtskogen i Buttekvern. Her finnes også trær som hengebjørk (*Betula pendeula*), spisslønn (*Acer platanoides*), furu (*Pinus sylverstris*), selje

(*Salix caprea*), rogn (*Sorbus aucuparia*) og osp (*Populus tremula*). I busksjiktet vokser hegg (*Prunus padus*), leddved (*Lonicera xylosteum*), alperips (*Ribes alpinum*), bringebær (*Rubus idaeus*) og solbær (*Ribes nigrum*).

Vanlige arter i feltsjiktet er blåbær (*Vaccinium myrtillus*), hvitveis (*Anemone nemorosa*), engreverumpe (*Alopecurus pratensis*), geitrams (*Epilobium angustifolium*), linnéa (*Linnaea borealis*), maiblom (*Maianthemum bifolium*), skogfiol (*Viola riviniana*), skogrørkvein (*Calamagrostis purpurea*), smyle (*Deschampsia flexuosa*), stornesle (*Urtica dioica*), skogstjerne (*Trientalis europaea*) og tveskjeggveronika (*Veronica chamaedrys*).

FUGLELIV

Totalt har 26 fuglearter blitt registrert i reservatet de siste årene. Selv om Buttekvern naturreservat omfatter kun 45 dekar, er mangfoldet av fuglearter stort – særlig i den rike sumpskogen med svartor. Regionalt sjeldne arter som gulsanger (*Hippolais icterina*), bøksanger (*Phylloscopus sibilatrix*) og stjertmeis (*Aegithalos caudatus*) er påvist her.

Stjertmeis er en regionalt sjelden art som er påvist i Buttekvern.

Foto: Marek Szczepanek

BRUKERINTERESSER

Det er verneforskriften for Buttekvern naturreservat som danner rammene for hva som er tillatt innenfor reservatet. I dette kapitlet vil aktuelle bestemmelser bli knyttet opp mot brukerinteressene i reservatet. Bestemmelsene for reservatet finnes i punkt IV i verneforskriften og kan leses i sin helhet i vedlegg II.

For aktiviteter som ikke nevnes i unntaksbestemmelsene i verneforskriften, som for eksempel sikringstiltak mot trær som truer bygninger, veier eller ledninger, gjelder naturmangfoldlovens § 48. Denne paragrafen åpner opp for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Formålet med Buttekvern naturreservat er å bevare et skogområde med ulike typer sumpskog, med særlig vekt på svartorsumpskogen.

MOTORFERDSEL

STATUS

Det er ikke kjent for forvaltningsmyndigheten at det forekommer noen motorferdsel i reservatet.

RETNINGSLINJER

Motorferdsel, herunder start og landing med luftfartøy, er forbudt i reservatet. Det er likevel tillatt med motorferdsel i forbindelse med gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed. Dette gjelder ikke for øvingskjøring i tilknytning til slike formål, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til dette etter innsendt søknad.

FRILUFTSLIV

ORGANISERT FERDSEL

STATUS

Buttekvern naturreservat er et godt besøksmål for skoler og barnehager, men det er ikke kjent at det har foregått noen andre organiserte arrangementer som teltleirer eller idrettsarrangementer i reservatet.

RETNINGSLINJER

Utgangspunktet er at idrettsarrangementer, jaktprøver og annen organisert bruk av reservatet er forbudt. Med organisert bruk menes aktiviteter som for eksempel teltleirer og større arrangementer med fler enn ca. 30 deltakere. Hvis det blir aktuelt med større arrangementer, må en søknad sendes inn til forvaltningsmyndigheten som kan gi tillatelse til slike arrangementer på et avgrenset område i reservatet.

Organisert ferdsel i undervisningsøyemed for universiteter, høyskoler, skoler og barnehager er tillatt i reservatet og er ikke søknadspliktig. Det anbefales at slike turer hovedsakelig foregår på stiene i reservatet av hensyn til vegetasjonen.

TURGÅING

STATUS

Stiene som finnes i reservatet er mange og vel brukte. Der vann gjør det vanskelig å gå på stiene ved normal nedbør, har stiene på noen få plasser blitt forsterket med plattinger. Ved mye nedbør øker stiene i bredde og tråkkskader oppstår. En del sykling forekommer også i reservatet, hovedsakelig på stiene.

RETNINGSLINJER

Det er tillatt å ferdes gjennom reservatet når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Det kan være aktuelt å forsterke stiene ytterligere for å begrense skader på vegetasjonen som er lite slitesterk der det er vått.

BEVARINGSMÅL OG SKJØTSEL

BEVARINGSMÅL

Verneformålet og det overordnede målet for Buttekvern naturreservat er å bevare de ulike sump- og myrskogtypene, med særlig vekt på den rike sumpskogen med svartor - som er en svært sjelden naturtype for Hedmark.

Når en skjøtselsplan skal lages, må en velge om naturområdet skal få utvikles fritt, eller om skjøtsel som konserverer skogtypen i en bestemt tilstand skal anbefales. Mange skoger med høye naturverdier er skoger som har hatt fravær av menneskelige inngrep over lang tid. Arter konkurrerer om lys og næringsstoffer som fører til suksesjonsendringer der skogens dynamikk forandres. Dette er naturlige prosesser som råder i naturlige skogsamfunn. For å opprettholde verneformålet for reservatet skal edellauvskogen få utvikles fritt, mens mest mulig innslag av nyetablert gran og fremmede arter fjernes fra reservatet. Grunnvannstanden skal tilbakeføres til et høyere nivå for ikke å forringe verneverdiene i sumpskogen og myra.

Fremmede arter som ikke hører hjemme i naturen på Østlandet kan utgjøre en trussel mot verneverdiene i reservatet. I Buttekvern naturreservat er det først og fremst aktuelt å bekjempe rødhyll og blåleddved, uten bruk av sprøytemidler som kan innvirke negativt på de øvrige artene.

Ved å bevare regionalt viktige områder, sikres forekomsten av naturtyper som er livsmiljøer til sjeldne eller truede arter. Den rike sumpskogen med svartor er en sjelden naturtype som bidrar til å øke mangfoldet av naturtyper og arter i regionen.

Gamle og grove trær er viktige innslag i skog. Ved å la skogen i reservatet utvikles fritt, vil trærne kunne bli gamle og senere omvandles til død ved. Et stort antall fugler, insekter, sopper, moser og laver er avhengige av substrater som gamle trær og død ved.

TILSTANDEN FOR VERNEVERDIENE

Vegetasjonen i Buttekvern naturreservat er preget av grunnvannstandnivået. Siden reservatet er blitt drenert, er grunnvannsspeilet blitt senket. Sammenlignet med registreringer av floraen som ble gjort på 1970- og 1980-tallet, er det i dag et betydelig færre antall sumpplanter som gjenfinnes i reservatet.

De fleste lauvtrærne representeres av både unge og gamle trær, det samme gjelder for furu og gran. Det finnes kun yngre eksemplarer asketrær, noe som tilsier at arten er relativt ny for området siden den ikke er notert i registreringer før år 2000.

Busksjiktet er mangfoldig med innslag av varmekjære arter. Artssammensetningen i feltsjiktet er også mangfoldig siden det finnes mange ulike biotoper på et lite område. Hvis

grunnvannstanden var høyere enn i dag, ville nok flere sjeldne sumparter kunne re-etablere seg og bidra til et verdifullt artsmangfold i reservatet.

Grana blir mer og mer vanlig forekommende i reservatet. Det er betydelig flere grantrær enn svartortrær i svartorsumpskogen. Også ved myra vokser grana lenger og lenger inn mot midten. På noen grantrær kan spor av barkbilleforekomster ses.

Mengden død ved i sumpskogen er god, mens det i lågurtskogen er mer sparsom forekomst av død ved.

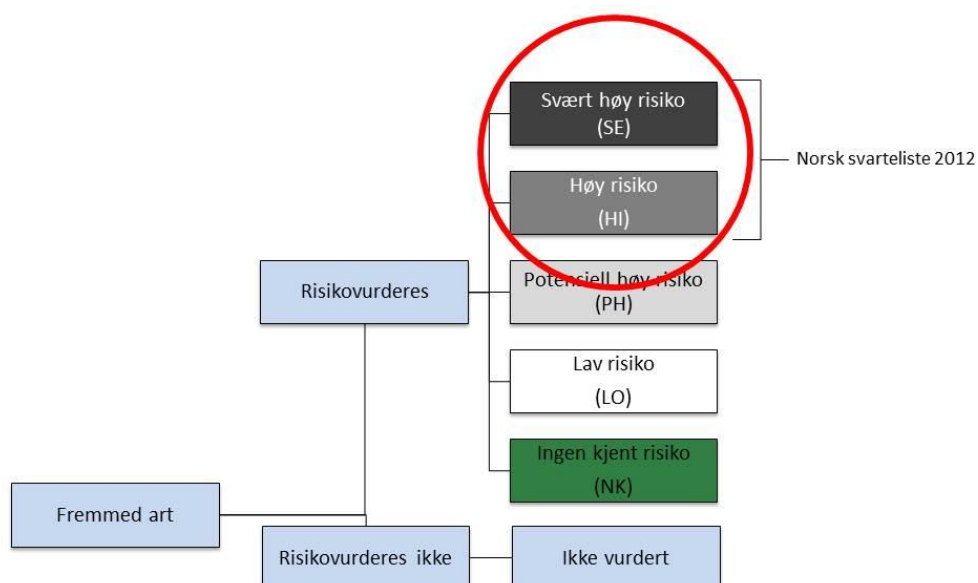
TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

LAV GRUNNVANNSTAND

Det er et gjennomgående problem i Buttekvern naturreservat at grunnvannstanden er for lav. Dette medfører at konkurransedyktige arter som gran etablerer seg i de tidligere våte partiene der andre arter, som for eksempel svartor, vokser. Svartora klarer å vokse i områder med høy grunnvannstand bedre enn de fleste andre treslagene som finnes i reservatet, derfor må den ikke konkurrere med andre trær der vannstanden er høy. Når grunnvannstanden blir lav, mister svartora sitt fortrinn og konkurransesterke arter som gran sprer seg lettere. Både svartor og furu, som dominerer i sumpskogen respektive myra, er skyggeintolerante og kan derfor bli utkonkurrert av gran som gir mye skygge. Når grunnvannstanden er lav over lengre tid, forsvinner forutsetningene for at sump- og myrarter skal vokse her. Dette er en reell trussel mot verneverdiene.

FREMMEDE ARTER

Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å bekjempe fremmede arter i verneområder. Artsdatabanken har foretatt en risikovurdering av de fleste fremmede artene i Norge. Bildet nedenfor illustrerer de ulike risikokategoriene for fremmede arter. Det er kun arter som er plassert i de to øverste kategoriene som er med på svartelista.

Rødhyll (*Sambucus racemosa*) er en opptil 4 meter høy busk som regnes som en fremmed, forvillet art som har vært under spredning fra Mellom-Europa de siste 200 årene. Arten er i dag vanlig i Sør-Norge opp til Nord-Trøndelag. Som innført art i spredning er den med på norsk svarteliste 2012 og er kategorisert i risikokategorien HI "høy risiko" med høy sjanse for etablering og spredning i landet. Rødhyll inntar ofte en ledig nisje i skog hvor den danner et fremmed busksjikt, men den kan også trenge ut hjemlige busker. Den trives først og fremst der det er lysåpent og spireforholdene er gode, og vil derfor ikke være noe stort problem i lukkede skogbestand. Arten kan være vanskelig å fjerne og ser ut til å tåle ringbarking, men siden den ikke tolererer skygge over lengre tid, vil arten minke dersom den skygges ut av andre arter.

Blåleddved (*Lonicera caerulea*) er en busk på norsk svarteliste i risikokategorien "svært høy risiko", som opprinnelig kommer fra Mellom/Nordøst-Europa og Sibir. Den kom til Norge som prydbusk i midten av 1800-tallet og brukes enn i dag som prydbusk i parker og hager. Busken produserer saftige frukter som spres ved hjelp av fugl. Arten trives godt i Innlandsklimaet og fremst i furuskog eller skrinn bjørkeskog. Blåleddved kan fortrenge hjemlige arter og forskyve næringsforholdet mellom bærbusker og fugl.

Hagerips (*Ribes rubrum*) er en busk med frøformering som opprinnelig kommer fra Vest-Europa. Den er oppført på svartelista i kategorien SE "svært høy risiko". Årsaken til at arten er plassert i den høyeste risikokategorien er at det forekommer introgresjon mellom hagerips og ville arter av slektet *Ribes*. Det betyr at ville arter krysser seg med hagerips og at hybridene deretter krysser seg med den ville arten. Det er ikke lett å skille hagerips, villrips og hybrider fra hverandre. Derfor er det vanskelig å stole på tidligere innsamlet data, og det gir et dårlig bilde av artens utbredelse i dag. Det foreligger ikke noen informasjon som tyder på at hagerips forekommer i så store mengder at den vil utkonkurrere andre stedeegne arter, eller at arten vil medføre andre skadevirkninger på stedeegne planter.

ØKENDE BREDDE PÅ STIER

Økt bredde på stiene i reservatet kan føre til at omkringliggende vegetasjon skades. Dette er hovedsakelig et problem på deler av stiene der vann lett samles opp. Når en sti blir fuktig, øker som regel bredden på stien, og vegetasjonen langs stien slites bort. Det

finnes allerede forsterkninger av stier i reservatet, men det kreves flere forsterkninger dersom tråkkskadene skal kunne reduseres ytterligere.

RETNINGSLINJER OG TILTAK

For å bevare de ulike vegetasjonstypene som er avhengige av høy grunnvannstand, med spesielt fokus på den rike sumpskogen med svartor, bør grunnvannstanden økes.

Problemarter som gran og fremmede arter bør reduseres. Nyetablerte individer av gran kan fjernes manuelt og større eksemplarer ringbarkes suksessivt. Grana er et naturlig innslag i disse vegetasjonstypene, men for at den ikke skal utkonkurrere andre arter må den reduseres i antall.

Øvrig vegetasjon skal få utvikles fritt og for å bevare fuktigheten i skogen skal det finnes tilstrekkelig med individer i både tre- og busksjiktet. Utviklingen av kronedekning og tilstedeværelse av et busksjikt skal overvåkes. Dersom det skjer større endringer i fordelingen mellom tre- og busksjikt eller prosent kronedekning, skal tiltak for å motvirke dette vurderes.

Det er behov for ytterligere forsterkning av stiene i områder der det samler seg vann. Dette bør gjøres for at stiene ikke skal øke i bredde.

BESKRIVELSE AV DELOMRÅDER

RIK SUMPSKOG

NATURKVALITETER

Rik sumpskog er en sjelden vegetasjonstype som forekommer spredt i landet. I Buttekvern naturreservat finnes den på et lite område som har store naturverdier, men som kunne hatt betydelig større naturverdier dersom grunnvannstanden var høyere enn i dag.

BEVARINGSMÅL

Vegetasjonstypen skal utvikles fritt uten innslag av fremmede arter. Sumpskogen skal ikke domineres av gran. Grunnvannstanden skal ha et gunstig nivå.

TILSTAND

Flere arter som ble registrert her før 2000 er nå borte. Arter som utkonkurrerer sumpplanter i tørrere områder har etablert seg i sumpskogen, noe som øker artsmangfoldet, men senker naturverdiene. Foryngelsen av svartor er svak. Fremmede arter som rødhyll og blåleddved forekommer i vegetasjonstypen.

AKTUELLE TILTAK

Det skal lages en plan for hvordan grunnvannstanden kan stabiliseres på et nivå som er optimalt for sumpskogen. Busker av rødhyll og blåleddved, samt mange av de nyetablerte grantrærne fjernes manuelt. Noen grovere grantrær ringbarkes løpende.

FATTIG SUMPSKOG

NATURKVALITETER

Gran, gråor og bjørk dominerer tresjiktet som er åpent og slipper gjennom lys til lavere vegetasjonssjikt. Vegetasjonstypen inneholder mange bregner og sneller samt noen sumpplanter som bekkekarse, bekkeblom og engreverumpe.

BEVARINGSMÅL

Vegetasjonstypen skal få utvikles fritt uten innslag av fremmede arter. Grunnvannstanden skal ha et gunstig nivå. Bredden på stiene skal ikke øke nevneverdig.

TILSTAND

Denne vegetasjonstypen har litt av de samme problemene som den rike sumpskogen – lav grunnvannstand og forekomster av fremmede arter som rødhyll og blåleddved. Gran er naturlig dominerende og bør derfor ikke reduseres. Noen kulturplanter forekommer i vegetasjonstypen. Økt bredde på stier er et problem som øker ved mye nedbør og sliter på omkringliggende vegetasjon.

AKTUELLE TILTAK

Det skal lages en plan for hvordan mengden vann som grøftene fører ut fra reservatet kan reduseres. Fremmede arter fjernes manuelt. Stier forsterkes der det er behov.

SKOGBEVOKST FATTIGMYR

NATURKVALITETER

Denne myra har en artssammensetning som skiller seg fra de øvrige vegetasjonstypene i reservatet. Furu dominerer tresjiktet mens blokkebær og røsslyng dekker store deler av bakken. Myrarter som tranebær, dvergbjørk og torvull vokser her, samt en god del moser. Området er svært attraktivt for humler og bier.

BEVARINGSMÅL

Myra skal få utvikles fritt uten innslag av nyetablert gran eller fremmede arter. Grunnvannstanden skal ha et gunstig nivå.

TILSTAND

Myra er i ferd med å utvikles til en skog, trolig fordi grunnvannstanden er for lavt. Stadig fler gran- og lauvtrær vokser lenger inn i myras sentrale deler.

AKTUELLE TILTAK

Det skal lages en plan for hvordan mengden vann som grøftene fører ut fra reservatet kan reduseres. Nyetablerte grantrær og fremmede arter fjernes manuelt.

LÅGURTSKOG

NATURKVALITETER

Gran av ulik alder er dominerende i vegetasjonstypen som også har innslag av lauvtrær. Vanlige arter her er blåbær, bringebær, enghumleblom, gjøkesyre, geitrams, linnéa, maiblom og myrhatt.

BEVARINGSMÅL

Lågurtskogen skal utvikles fritt, uten innslag av fremmede arter. Bredden på stiene skal ikke øke nevneverdig.

TILSTAND

Lågurtskogen er i god tilstand og er relativt lysåpen. Noen grantrær har synlige spor av barkbilleforekomster. Foryngelsen av samtlige treslag er god. Stiene har på noen områder økt i bredde og ført til vegetasjonsslitasje.

AKTUELLE TILTAK

Stier forsterkes der det er behov.

INFORMASJON

GRENSEMERKING

STATUS

Buttekvern naturreservat er ikke grensemerket, men følger eiendomsgrensen til eiendommene med gård- og bruksnummer 688/1 og 723/9.

MÅLSETTING

Området skal være grensemerket i knekkpunktene med merker av aluminium.

RETNINGSLINJER OG TILTAK

Ifølge verneforskriftens punkt II skal grensene for reservatet avmerkes nøyaktig i marka. Dette skal utføres så raskt som mulig. Når grensemerkene er på plass, skal det holdes regelmessig kontroll med at grensemerkingen er intakt. Dette utføres av Statens naturoppsyn. Eventuelle mangler skal meddeles forvaltningsmyndigheten.

INFORMASJONSPLAKATER

STATUS

Informasjonsplakater er viktige kilder til informasjon for besøkende til reservatet. Disse inneholder opplysninger om naturen og retningslinjer for reservatet. I dag er det plassert 2 informasjonsplakater i reservatet. Den ene plakaten er plassert ved stien som begynner ved reservatets sørlige del og går videre inn til reservatet. Den andre er plassert ved en sti i reservatets nordvestlige del.

MÅLSETTING

Det er en målsetting at disse skal inneholde oppdatert informasjon for reservatet og at tekst og bilder skal være tydelige å se.

RETNINGSLINJER OG TILTAK

Det skal føres regelmessig kontroll med at informasjonsplakatene er intakte. Dette utføres av Statens naturoppsyn. Eventuelle mangler meddeles forvaltningsmyndigheten, og supplerende plakatoppsetting skal vurderes fortløpende.

OPPSYN

Oppsynet i Buttekvern naturreservat utføres av Statens naturoppsyn (SNO). Viktige oppgaver for oppsynet er å påse at vernebestemmelsene overholdes og å informere besøkende om verneområdet og de bestemmelsene som gjelder. Videre skal SNO føre kontroll med at gitte dispensasjoner og tillatelser i henhold til vernebestemmelsene blir utført i overensstemmelse med forutsetningene. Det er SNO som påser at grensemerker, oppslag og skilt er i orden og sørger for at eventuelle mangler blir utbedret.

SAKSBEHANDLING

I verneforskriftens punkt IX heter det at Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Fylkesmannen i Hedmark er forvaltningsmyndighet for Buttekvern naturreservat. Forvaltningsansvar for et verneområde innebærer blant annet rettslig kompetanse til å utøve myndighet innenfor rammene av verneforskriften. Denne kompetansen er i hovedsak knyttet til dispensasjonsmyndighet og myndighet til å gi utfyllende bestemmelser om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. I tillegg har forvaltningsmyndigheten for et verneområde også ansvaret for praktisk forvaltning som grensemerking, skilting, informasjon, overvåking, registreringer og gjennomføring av fysiske tiltak som er nødvendig for å ivareta eller fremme verneformålet. Å ha forvaltningsmyndighet innebærer også å ha ansvar for nødvendig administrasjon, budsjett, rapportering og kontakt med kommuner, grunneiere, brukere og interesseorganisasjoner.

Verneforskriftens punkt VI gir Fylkesmannen hjemmel til, etter søknad, å gi tillatelse til avgrenset bruk av reservatet for idrettsarrangement, jaktprøver og annen organisert bruk av reservatet. Naturmangfoldlovens § 48 åpner også opp for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dette forutsetter at Fylkesmannen som forvaltningsmyndighet får en søknad om hva som planlegges/ønskes utført. Beskrivelsen av tiltaket må være såpass detaljert at den gir Fylkesmannen tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hvorvidt en dispensasjon kan innvilges. Fylkesmannen behandler dispensasjonssøknader fortløpende. Saksbehandlingstiden kan variere noe avhengig av hvor stor saksmengden til enhver tid er.

For søkere er det viktig å være klar over at det generelle lovverket gjelder parallelt med verneforskriften. Dette kan i praksis bety at aktiviteter/tiltak som krever dispensasjon fra verneforskriften for Buttekvern naturreservat i tillegg må ha tillatelse fra for eksempel kommunen som motorferdsellov- eller plan- og bygningslovmyndighet for at gjennomføringen skal være lovlig.

OPPFØLGING AV BEVARINGSMÅL

Fylkesmannen er ansvarlig for å følge opp bevaringsmålene og vurdere tilstanden på nytt dersom det kreves. Hvert 10. år skal tilstanden vurderes på nytt for å nå målene med skjøtselen av reservatet.

OPPSUMMERING AV PLANLAGT FORVALTNINGG

Kart som viser de ulike skjøtselsområdene. Tabell 1 beskriver hvilke tiltak som er aktuelle å gjennomføre i hvert delområde. Kilde: Norge digitalt / Fylkesmannen.

Tabell 1. Aktuelle tiltak for hvert delområde med overvåkingsintervall.

Skjøtselsområde	Vegetasjonstype	Bevaringsmål	Status	Aktuelt tiltak	Overvåking
1	Rik sumpskog	Gunstig nivå på grunnvannstanden	Dårlig	Utarbeide plan	-
		Mest mulig fritt fra fremmede arter	Middels	Fjerne forekomster av fremmede arter manuelt	Hvert 5. år
		Færre antall grantrær	Middels	Noen grove grantrær ringbarkes	Løpende
		Fri fra nyetablert gran	Middels	Fjerne nyetablert gran manuelt	Hvert 5. år
2	Fattig sumpskog	Gunstig nivå på grunnvannstanden	Dårlig	Utarbeide plan	-
		Mest mulig fritt fra fremmede arter	Middels	Fjerne forekomster av fremmede arter manuelt	Hvert 5. år
		Redusert vegetasjonsslitasje ved stier	Middels	Forsterk stier ved behov	Løpende
3	Skogbevokst fattigmyr	Gunstig nivå på grunnvannstanden	Dårlig	Utarbeide plan	-
		Mest mulig fritt fra fremmede arter	God	Fjerne forekomster av fremmede arter manuelt	Hvert 5. år
		Fri fra nyetablert gran	Dårlig	Fjerne nyetablert gran manuelt	Hvert 5. år
4	Lågurtskog	Mest mulig fritt fra fremmede arter	Middels	Fjerne forekomster av fremmede arter manuelt	Hvert 5. år
		Redusert vegetasjonsslitasje ved stier	Middels	Forsterk stier ved behov	Løpende

LITTERATUR

Bekken, Jon, 2013, *Fugler i edellauvskogsreservater på Hedmarken*, rapport til Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen.

Direktoratet for naturforvaltning, 1998, Plan for overvåking av biologisk mangfold. DN-rapport 1-1998.

Fremstad, Eli, 2012, *Artsdatabankens faktaark om Sambucus racemosa*, ISSN1504-9140 nr. 247, side 1, Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet, Trondheim.

Fremstad, Eli, 1997, *Vegetasjonstyper i Norge*, NINA Temahefte 12, Norsk Institutt for Naturforskning, ISBN 82-426-0784-2.

Fylkesmannen i Hedmark, 1985, *Utkast til verneplan for Bjørgedalen, Buttekvernmyra, og Klauvstadhøgda i Hedmark fylke*, Fylkesmannen i Hedmark, Hamar

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.), 2012, *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

Holten, Jarle I., 2000, *Edellauvskog i Oppland og Hedmark – biologisk mangfold, skjøtsel og forvaltning i 13 naturreservater*, Fylkesmannens rapportserie 4/2000, Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen.

Korsmo, Harald, 1973, *Naturvernrådets landsplan for edellauvskogreservater i Norge i Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland*, rapport utarbeidet på grunnlag av IBP-CT / Silva's plantesosiologiske undersøkelser i edellauvskog, Botanisk institutt, Ås.

Larsen, H. E., 1984, *Botaniske registreringer i Hedmark 1984*, rapport til miljøvernavdelingen i Hedmark.

Naturvårdsverket, 2013, *Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden*, rapport 6561.

Solheim, Halvor, 2012, *Artsdatabankens faktaark om askeskuddbeger*, nr. 277, ISSN: 1504-9140.

VEDLEGG I – BEVARINGSMÅL I TABELL

Bevaringsmål med tilstandsvariabler og mål i tabellform i tråd med nytt oppsett av bevaringsmål utarbeidet av Miljødirektoratet.

PROBLEMART – GRAN

Bevaringsmål	Tilstands-variabel	Overvåkning		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Overvåkning
		Start	Frekvens	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	
I den rike sumpskogen har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	2	0≤10	3	≥10≤30	≥4	≥30	Antall. Antallet individer av gran innenfor området.
I den skogbevokste fattigmyra har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	1	0≤20	2	≥20≤40	≥3	≥40	Antall. Antallet individer av gran innenfor området.

PROBLEMART – FREMMEDE ARTER

Bevaringsmål	Tilstandsvariabel	Overvåkning		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Overvåkning
		Start	Frekvens	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	NiN-trinn	Måleenhet, intervall	
I den rike sumpskogen har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	1	0	2	1≤20	≥3	>20	Antall. Antallet individer av fremmede arter innenfor området.
I den fattige sumpskogen har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	1	0	2	1≤20	≥3	>20	Antall. Antallet individer av fremmede arter innenfor området.
Myra har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	1	0	2	1≤20	≥3	>20	Antall. Antallet individer av fremmede arter innenfor området.
I lågurtskogen har tilstandsvariabelen Problemarter (PRPA) status "god tilstand".	PRPA Problemarter	2014	0/5	1	0	2	1≤20	≥3	>20	Antall. Antallet individer av fremmede arter innenfor området.

NiN-TRINN FOR PROBLEMARTER

NiN-trinn	Beskrivelse	Kommentar
5	Gjennomgripende problemartsinnslag	Problemarter utgjør hele eller tilnærmet hele artsmangfoldet (α -diversiteten eller dekning)
4	Sterkt problemartsinnslag	Problemarter utgjør over 50 % av artsmangfoldet (α -diversiteten eller dekning)
3	Moderat problemartsinnslag	Problemarter utgjør 25–50 % av artsmangfoldet (α -diversiteten eller dekning) eller har økt betraktelig ift forrige kartlegging (settes til trinn 4)
2	Svakt problemartsinnslag	Problemarter forekommer, men utgjør ikke over 25 % av artsmangfoldet (α -diversiteten eller dekning) eller har økt noe ift forrige kartlegging (settes til trinn 3).
1	Uten problemartsinnslag	Artssammensetningen mangler problemarter

VEDLEGG II – VERNEFORSKRIFT FOR BUTTEKVERN NATURRESERVAT

Forskrift om vern av Buttekvær naturreservat, Ringsaker kommune, Hedmark.

Fastsatt ved kgl.res. 8. desember 2000 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et skogområde i Ringsaker kommune, Hedmark fylke fredet som naturreservat ved kgl. res. av 8. desember 2000 under betegnelsen Buttekvær naturreservat.

II

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 688/1 og 723/9. Reservatet dekker et areal på ca 46 dekar. Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet, desember 2000.

Kartet og fredningsforskriften oppbevares i Ringsaker kommune, hos Fylkesmannen i Hedmark, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning fra forvaltningsmyndigheten. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et skogområde med ulike typer sumpskog, med særlig vekt på svartorsumpskogen. Videre er området av betydning for å vise hvordan de ulike miljøfaktorene virker inn på vegetasjonstype og vegetasjonsutforming.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av kapitlene V - VII. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres. Planting eller såing av trær er ikke tillatt.
2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste og midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner o.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.
4. Idrettsarrangement, jaktprøver og annen organisert bruk av naturreservatet er forbudt.

5. Bålbrenning er forbudt.
6. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsel i hele eller deler av reservatet.

V

Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed. Øvelseskjøring i tilknytning til slike formål krever særskilt tillatelse.
2. Sanking av bær og matsopp.
3. Organisert ferdsel i undervisningsøyemed for universiteter, høyskoler, skoler og barnehager.

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan etter søknad gi tillatelse til avgrenset bruk av reservatet som angitt i kap. IV, pkt. 4.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsforskriften

- når formålet med fredningen krever det,
- for vitenskapelige undersøkelser,
- for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og
- i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

X

Denne forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG III – REGISTRERINGER AV KARPLANTER

Artsliste fra registreringer utført av Harald Korsmo i 1973, Henning Even Larsen i 1984, Jarle I. Holten i 2000 og Erica Neby i 2013.

Norsk	Latin	Notert i 1973	Notert i 1984	Notert i 2000	Notert i 2013
Akeleie	<i>Aquilegia vulgaris</i>				x
Alperips	<i>Ribes alpinum</i>		x		x
Ask	<i>Fraxinus excelsior (NT)</i>			x	x
Bekkeblom	<i>Caltha palustris</i>	x	x	x	x
Bekkekarse	<i>Cardamine amara</i>	x		x	x
Blokkebær	<i>Vaccinium uliginosum</i>		x	x	x
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	x	x	x	x
Blåleddved	<i>Lonicera caerulea</i>				x
Blåveis	<i>Hepatica nobilis</i>				x
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>	x	x	x	x
Broddeleg	<i>Dryopteris carthusiana</i>	x	x	x	x
Dikeminneblom	<i>Myosotis laxa ssp. caespitosa</i>	x			
Duskull	<i>Eriophorum angustifolium</i>		x		
Dvergbjørk	<i>Betula nana</i>		x	x	x
Engfrytle	<i>Luzula multiflora</i>				x
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>	x		x	x
Engrapp	<i>Poa pratensis</i>			x	x
Engreverumpe	<i>Alopecurus pratensis</i>				x
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>			x	x
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	x	x		x
Fingerstarr	<i>Carex digitata</i>			x	x
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>	x	x	x	x
Fugleleg	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	x		x	x
Furu	<i>Pinus sylvestris</i>		x	x	x
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>	x			x
Geittelg	<i>Dryopteris dilatata</i>		x		x
Gjøkesyra	<i>Oxalis acetosella</i>	x	x	x	x
Gran	<i>Picea abies</i>	x	x	x	x
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		x		
Groblad	<i>Plantago major</i>		x	x	x
Gråor	<i>Alnus incana</i>	x	x		x
Gråselje	<i>Salix cinerea</i>				x
Gråstarr	<i>Carex canescens</i>			x	
Gulaks	<i>Anthoxantum odoratum</i>		x	x	x
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		x		
Hagerips	<i>Ribes rubrum</i>	x		x	x
Hassel	<i>Coryllus avellana</i>				x
Hegg	<i>Prunus padus</i>	x	x	x	x
Hengeaks	<i>Melica nutans</i>		x	x	x
Hengebjørk	<i>Betula pendula</i>	x	x		x

Hengeving	<i>Phegopteris connectilis</i>	x		x	x
Hundegras	<i>Dactylis glomerata</i>	x	x		x
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>	x			x
Hundekveke	<i>Elymus caninus</i>		x		x
Hvitlyng	<i>Andromeda polifolia</i>			x	x
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>				x
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>		x	x	x
Hårfrytle	<i>Luzula pilosa</i>	x		x	x
Kantkonvall	<i>Polygonatum odoratum</i>				x
Knollerteknapp	<i>Lathyrus linifolius</i>			x	x
Kratthumbleblom	<i>Geum urbanum</i>		x		x
Krattmjølke	<i>Epilobium montanum</i>	x			
Krekling	<i>Empetrum nigrum</i>		x	x	x
Krossved	<i>Viburnum opulus</i>	x			x
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>	x	x	x	x
Kvastsvæve	<i>Pilosella cymosa</i>	x			
Langstarr	<i>Carex elongata</i>	x	x	x	x
Leddved	<i>Lonicera xylosteum</i>				x
Liljekonvall	<i>Convallaria majalis</i>				x
Linnea	<i>Linnea borealis</i>		x		x
Lundrapp	<i>Poa nemoralis</i>			x	x
Løvetann	<i>Taraxacum sp.</i>		x	x	x
Maiblom	<i>Maianthemum bifolium</i>	x	x	x	x
Mannasøtgras	<i>Glyceria fluitans</i>	x			
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		x	x	x
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	x	x	x	x
Multe	<i>Rubus chamaemorus</i>		x		x
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>				x
Myrhatt	<i>Comarum palustre</i>	x	x		x
Myrmaure	<i>Galium palustre</i>	x		x	x
Myrtistel	<i>Cirsium palustre</i>	x			
Nikkevintergrønn	<i>Orthilia secunda</i>	x			
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus</i>			x	
Ormetelg	<i>Dryopteris filix-mas</i>			x	
Osp	<i>Populus tremula</i>			x	x
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>	x	x	x	x
Rundsoldogg	<i>Drosera rotundifolia</i>			x	x
Rødhyll	<i>Sambucus racemosa</i>	x	x	x	x
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>				x
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>				x
Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>		x	x	x
Sauesvingel	<i>Festuca ovina</i>		x	x	x
Sauetelg	<i>Dryopteris expansa</i>			x	x
Selje	<i>Salix caprea</i>	x	x	x	x
Seterstarr	<i>Carex brunnescens</i>		x	x	x
Skogburkne	<i>Athyrium filix-femina</i>	x	x	x	x

Skogfiol	<i>Viola riviniana</i>				x
Skogrørkvein	<i>Calamagrostis purpurea</i>	x		x	x
Skogsalat	<i>Mycelis muralis</i>				x
Skogsevaks	<i>Scirpus sylvaticus</i>	x			x
Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>	x	x	x	x
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>	x	x	x	x
Skogstjerneblom	<i>Stellaria nemorum</i>	x	x	x	x
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>			x	x
Skogsveve	<i>Hieracium sylvaticum</i>		x		x
Skogsvinerot	<i>Stachys sylvatica</i>	x		x	x
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>	x	x		
Slyngsøtvier	<i>Solanum dulcamara</i>	x	x	x	x
Sløke	<i>Angelica sylvestris</i>			x	x
Smyle	<i>Deschampsia flexuosa</i>		x	x	x
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>		x	x	x
Smånesle	<i>Urtica urens</i>	x	x		
Snerprørkvein	<i>Calamagrostis arundinacea</i>			x	x
Solbær	<i>Ribes nigrum</i>				x
Spisslønn	<i>Acer platanoides</i>		x	x	x
Springfrø	<i>Impatiens noli-tangere</i>	x	x	x	x
Stankstorkenebb	<i>Geranium robertianum</i>				x
Stor myrfiol	<i>Viola epipsila</i>	x	x	x	x
Storklokke	<i>Campanula latifolia</i>				x
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>		x	x	x
Stornesle	<i>Urtica dioica</i>	x	x	x	x
Storrapp	<i>Poa remota</i>			x	x
Strandrør	<i>Phalaris arundinacea</i>			x	
Sumphaukeskjegg	<i>Crepis paludosa</i>		x		
Sumpmaure	<i>Galium uliginosum</i>				x
Svartor	<i>Alnus glutinosa</i>	x	x	x	x
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>	x	x	x	x
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>		x	x	x
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>		x		
Torvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>		x	x	x
Tranebær	<i>Vaccinium oxycoccos</i>			x	x
Trollbær	<i>Actaea spicata</i>			x	x
Trollhegg	<i>Frangula alnus</i>	x		x	x
Trollurt	<i>Circaea alpina</i>	x			
Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>		x	x	x
Tyrihjel	<i>Aconitum septentrionale</i>		x	x	x
Tysbast	<i>Daphne mezereum</i>				x
Tyttbær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	x	x	x	x
Vanlig bjørk	<i>Betula pubescens</i>		x	x	x
Vanlig maigull	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	x	x	x	x
Vassrørkvein	<i>Calamagrostis canescens</i>	x	x		x
Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>	x		x	x

Villrips	<i>Ribes spicatum</i>		x		x
Vrangdå	<i>Galeopsis bifida</i>	x	x	x	x
Åkersnelle	<i>Equisetum arvense</i>	x	x	x	
Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>		x		
		Sum:	58	74	82
					117

VEDLEGG IV – REGISTRERINGER AV MOSER OG LAV

Registrering av moser og lav i Buttekvern naturreservat utført av Jarle I. Holten i 2000.

MOSER

Norsk	Latin
Bekkerundmose	<i>Rhizomnium punctatum</i>
Broddfagermose	<i>Plagiomnium cuspidatum</i>
Etasjemose	<i>Hylocomium splendens</i>
Filtbjørnemose	<i>Polytrichum strictum</i>
Furumose	<i>Pleurozium schreberi</i>
Jammoseslekta	<i>Plagiothecium sp.</i>
Kalkfagermose	<i>Plagiomnium elatum</i>
Kjøtt-tormose	<i>Sphagnum magellanicum</i>
Lundmoseslekta	<i>Brachytechium sp.</i>
Lundveikmose	<i>Cirriphyllum piliferum</i>
Matteflette	<i>Hypnum cupressiforme</i>
Myrfiltmose	<i>Aulacomnium palustre</i>
Myrmuslingmose	<i>Mylia anomala</i>
Nebbfagermose	<i>Plagiomnium rostratum</i>
Nikkemoseslekta	<i>Pohlia sp.</i>
Ribbesigd	<i>Dicranum scoparium</i>
Rosettmose	<i>Rhodobryum roseum</i>
Rusttormose	<i>Sphagnum fuscum</i>
Seterhusmose	<i>Hylocomiastrum pyrenacium</i>
Storkransmose	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>
Sum:	20

LAV

Norsk	Latin
Bleiktjafs	<i>Evernia prunastri</i>
Bristlav	<i>Parmelia sulcata</i>
Einerlav	<i>Cetraria juniperina</i>
	<i>Pseudevernia</i>
Elghornslav	<i>furfuracea</i>
Grå reinlav	<i>Cladonia rangiferina</i>
Kornbrunbeger	<i>Cladonia pyxidata</i>
Kvitkrull	<i>Cladonia stellaris</i>
Lys reinlav	<i>Cladonia arbuscula</i>
Strylavslekta	<i>Usnea sp.</i>
Vanlig kvistlav	<i>Hypogymnia physodes</i>
Vanlig papirlav	<i>Platismatia glauca</i>
Sum:	11

VEDLEGG V – REGISTRERING AV FUGLER

Utdrag fra rapporten *Fugler i edellauvskogsreservater på Hedmarken* av Jon Bekken, oktober 2013.

Biolog Jon Bekken, Åshøgveien 620, 2360 Rudshøgda tlf. 62 34 55 30 / 47 28 44 88 E-post: JonBekken@broadpark.no	
Tittel: Fugler i edellauvskogsreservater på Hedmarken	Emneord: Fugler Edellauvskog
Prosjektkonsulent: Jon Bekken (feltundersøkelser, rapport)	Dato: Oktober 2013
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Hedmark	Oppdragsreferanse: Erica Neby

Innledning

De fire reservatene som denne rapporten omhandler er alle vernet for å ta vare på edellauvskog. Rotlia naturreservat ble opprettet allerede 5.2.1971, mens de tre andre områdene ble vernet 8.12.2000. Kløvstadhøgda ble utvidet 13.12.2002.

Fugleobservasjonene stammer fra flere kilder:

1. Fra mine registreringsbesøk i reservatene i 2013
2. Notater fra mine oppsynsrunder i de tre nordligste områdene 2002-12
3. Observasjoner fra det analoge arkivet til sjeldenhetskomitéen i Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark
4. Observasjoner fra NOF avd. Hedmarks database 2003-08, til sammen 59 obs.
5. Observasjoner lagt inn i Artsobservasjoner. Antall obs. varierer fra 536 i Rotlia til ingen i Buttekvern.
6. Andre observasjoner fra personer som er kjent i områdene

Buttekvern

Kommune	Ringsaker
Areal	44,6 daa
Høyde	Ca. 140 m o.h.
Feltarbeid i 2013	2.5., 20.5. og 20.6

Velvoksen svartor med "stylterøtter"

Dette litt bortgjemte området i Brumunddal by er ikke mye besøkt av fugleinteresserte. Området er så lite at en del forventede arter mangler, eller ikke forekommer her hvert år. Eksempler på slike er hagesanger, munk, svarthvit fluesnapper, granmeis og svartmeis. Flere besøk ikke minst til andre årstider ville sikkert vist at blant andre de nevnte meiseartene besøker området mer eller mindre regelmessig.

Fuglefauna

Hønsehauk Arten er påvist ved at flere ringduer er slått og ribbet i denne skogen. Det er også en mulighet for at en spurvehauk hunn kan ha slått en eller flere av disse duene.

Rugde Roar Svenkerud fant et reir på 1980-tallet. Reservatet var den gangen en del av et større skogområde, med skog i sør der det i dag er et felt med rekkehus.

Ringdue Antatt hekkefugl, "syngende" ind. er hørt flere ganger. Den 2.5. ble det funnet et ribb etter at ei due var tatt av trolig av hønsehauk, og den 29.6. ble det funnet fem slike ribb.

Grønnspekk Hørt 17.7.2002

Flaggspekk Reir med unger 12 meter høyt i knekt bjørk langs stien i øst 20.6.

Gjerdesmett Hekkefugl; en syngende hann 20.5. En syngende hann, senere et sterkt varslende par 20.6. i hjørnet mot legesenteret.

Jernspurv En syngende hann 2.5. like nord for reservatet.

Rødstrupe Hekkefugl; flere syngende og varslende fugler 20.5.

Svarttrost Hekkefugl; minst en syngende hann 2.5. Varslende par mot veien i sør 20.6.

Gråtrost Vanlig hekkefugl; varslende fugler flere steder ved alle tre besøk. Flere ungekull/varsling 20.6.

Måltrost Hekkefugl; minst en syngende hann 2.5. En syngende hann 20.6.

Rødvingetrost En syngende hann 20.5., og det samme 20.6.

Gulsanger En hann sang 20.6.2007 i skogen rett over veien like nord for reservatet. En ivrig syngende hann mot veien i sør 20.6.2013.

Bøksanger Et kull 17.7.2002 i høystammet furuskog i vest.

Løvsanger Vanlig hekkefugl, flere syngende hanner 20.5., og flere varslende fugler 20.6.

Gråfluesnapper En territoriehevdende hann 20.5. i østkant av reservatet.

Stjertmeis Roar Svenkerud fant ca. 2005 arten hekkende i ei bjørk i reservatet.

Blåmeis En syngende hann 2.5. like nord for reservatet, en syngende hann i hjørnet mot legesenteret 20.5. Et kull med flygedyktige unger 20.6.

Kjøttmeis Hekkefugl; minst en syngende hann 2.5. En varslende fugl 20.6.

Skjære Hekker i villaområdene rundt, og besøker sikkert området regelmessig.

Kaie Et par med ungekull 20.6.

Kråke En varslende fugl 2.5., trolig med reir innenfor reservatet.

Bokfink Vanlig hekkefugl, flere syngende hanner 2. og 20.5. Varslende fugler flere steder 20.6.

Bjørkefink Livlig trekk 2.5., minst 10-15 ind. sang i tretoppene.

Grønnfink Hekkefugl; minst en syngende hann 2.5.

Grønnsisik Hekkefugl; flere syngende hanner 2. og 20.5.

Buttekvern naturreservat er lite, men har en mangeartet fauna av fuglearter. Svartorskogen har stor fugletetthet, og regionalt uvanlige arter som gulsanger, bøksanger og stjertmeis er påvist her. Reservatet er omgitt av villaområder, og de som vandrer langs stiene inn i denne oasen kan vår og forsommer oppleve rik og variert fuglesang.

